

КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНО-
КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „БАКАЛАВЪР“ ПО ЗДРАВЕН
МЕНИДЖМЪНТ

2017 г.

I. ИКОНОМИЧЕСКИ НАУКИ

1. Икономическа теория на здравната сфера: общо и специфично. Основни компоненти на теоретичния анализ на икономиката на здравната сфера.
2. Търсене на медицинските услуги – фактори, влияещи върху индивидуалното търсене на медицински услуги; ролята на лекаря за индивидуалното търсене; еластичност на търсенето на здравни услуги; как застраховката влияе върху кривата на търсене.
3. Предлагане на медицински услуги – лекарят като икономически агент; лекарят като предприемач, производствена функция на лекаря – фирмата; лекарят като работна сила (input).
4. Предлагане на медицински услуги - пазарът на лекарски услуги; географско разпределение на лекарите в пазарни условия, пазарът на лекарски услуги – монополистична конкуренция.
5. Фармацевтичната индустрия и конкуренцията на фармацевтичните пазари. Определяне на цените на новите продукти.
6. Финансиране на здравеопазването. Основни участници в системата на здравеопазване. Функции на здравната система. Модели на финансиране и доставяне на здравни услуги (модели на реимбурсиране, модели на договаряне, интегрирани модели).
7. Финансиране и заплащане на изпълнителите на здравна помощ. Форми. Ефекти. Модели на финансиране на здравните системи.
8. Икономически анализ на дейността на лечебното заведение. Дефиниране и остойносттаване на продукта в лечебното заведение. Анализ на разходите на лечебното заведение. Ефективност на здравеопазването. Основни подходи за измерване.
9. Здравна система – дефиниции. Класификации на здравните системи. Политически, исторически и културен контекст. Системи на публично (социализирано) здравеопазване (моделът Бевъридж): примерът на Обединеното Кралство.

Социално-осигурителни здравни системи (моделът Бисмарк): примерът на Германия. Частно-застрахователни системи: примерът на САЩ.

10. Същност, функции и роля на финансите. Частни и обществени блага и теорията за обществения избор. Особенности на организацията на публичното стопанство и критерии за оптималността му. Източници, методи и форми за набиране на държавни приходи. Същност на държавния бюджет.
11. Обща теория на данъка – произход, същност и елементи на данъка. Начини за облагане с данъци. Принципи на данъчното облагане. Класификация на видовете данъци. Отбягване и прехвърляне на данъка. Характеристика на данъчната система на България.
12. Подходни данъци – обща характеристика, видове. Организация на корпоративното подходно облагане и на облагането на доходите на физическите лица в България.
13. Косвени данъци – обща характеристика, видове, предимства на косвените данъци. Организация на облагането с косвени данъци в България. Облагаеми и освободени доставки в лечебните заведения
14. Предмет и метод на счетоводството. Класификация на активите, капитала и пасивите. Счетоводен баланс - същност, строеж, форми, съдържание и структура. Модели балансови изменения.
15. Текущо счетоводно отчитане – хронологични и систематични записвания. Синтетично и аналитично отчитане. Оборотна ведомост. Връзка между счетоводния баланс и счетоводните сметки.
16. Организация на документирането, синтетичното и аналитично отчитане на дълготрайните материални активи и на материалите в лечебните заведения.
17. Организация на документирането, синтетичното и аналитично отчитане на разходите и приходите в лечебните заведения. Отчитане на финансовия резултат. Счетоводни записвания във връзка с формирането и разпределението на печалбата.
18. Годишен финансов отчет на лечебните заведения – елементи. Ред за съставяне, представяне и публикуване на ГФО. Счетоводна политика на предприятието – същност и съдържание.
19. Класификация и анализ на разходите на лечебните заведения за целите на калкулирането. Избор на бази за разпределение на непреките разходи. Методи за калкулиране на себестойността на здравния продукт/ услуга.

II. УПРАВЛЕНСКИ НАУКИ

20. Същност на управлението. Обект и субект на управление. Процес на управление – общ функционален модел. Основни управленски функции. Управленски цикъл. Ръководители – видове, роли, управленски умения. Дилеми в управлението.
21. Еволюция на управленската мисъл. Класическа школа – “научен мениджмънт” и “административна теория”. Поведенски подход и школа на “човешките отношения”. Системен подход. Ситуационен подход.
22. Управленски решения – същност, видове. Процес на вземане на решения. Подходи при вземане на решения. Управленски стилове при избор на решение.

23. Среда на организацията – същност. Организацията и заобикалящата среда като система. Външна среда. Макро- и микросреда. Динамика и сложност на средата. Вътрешна среда. Анализи на средата на организацията.
24. Цели на организацията – същност и видове. Подходи при избора на цели.
25. Стратегия на организацията – същност, видове. Основни стратегически алтернативи. Избор на стратегия.
26. Структура на управление – същност. Компоненти на структурата. Признаци за разделение на властта и труда в управлението и механизми за интеграция. Видове структури. Избор на структура за управление.
27. Мотивация – същност и основни съдържателни и процесни теории за мотивацията.
28. Организационна култура - характеристика и елементи на организационната култура.
29. Формиране на човешките ресурси на лечебните заведения (набиране, подбор и адаптация на човешките ресурси).
30. Трудово представяне на човешките ресурси в лечебните заведения (мотивация и оценяване на човешките ресурси).
31. Развитие на човешките ресурси в лечебните заведения (обучение и професионална кариера на човешките ресурси).
32. Лидерство – същност и основни понятия. Влиянието и властта като средства на лидера. Основни теории за лидерството.
33. Контрол – същност, основни схващания и предназначение. Видове контрол. Елементи на системата за контрол
34. Същност на маркетинга. Маркетингови концепции. Видове маркетинг. Маркетинг в здравеопазването.
35. Анализ на пазара и потребителите. Потребителско поведение. Сегментиране, избор и позициониране на пазара.
36. Маркетингови решения по елементи на маркетинговия микс – продукт, цена, дистрибуция и промоция. Цена и ценови стратегии. Специфика при ценообразуването в здравеопазването.
37. Бизнес – планирането в процеса на управление. Функции и обхват на бизнес – планирането.
38. Видове бизнес – планове. Структура и съдържание. Специфика в здравеопазването.
39. Стратегическа част и функционални раздели на бизнес-плана.
40. Същност на понятието “качество”. Категориални аспекти на качеството. Качество на здравните услуги – същност и особености. Структурна характеристика на качеството на продукта в здравеопазването.
41. Управление на качеството – дефиниции, концепции и подходи. Осигуряване на качеството. Непрекъснато подобряване на качеството. Управление на тоталното качество.
42. Измерване и оценка на качеството – индикатори, критерии, стандарти за качество. Подходи за оценка на качеството и неговото управление.

43. Управление на промените в организацията - необходимост и същност, причини, поражаващи съпротива срещу промените и методи за преодоляването ѝ.
44. Комуникационни техники, форми и средства в здравеопазването.
45. Емпиричното социологическо изследване: същност и етапи; подготовка на въпросник; методи за регистрация на социологическата информация.

III. ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЗДРАВНАТА ПОМОЩ

46. Демографски показатели за оценка на общественото здраве. Динамика и тенденции на основните демографски процеси у нас.
47. Показатели за измерване честотата на заболяванията сред популацията. Източници и методи за изучаване. Заболяемост с временна и трайна нетрудоспособност. Приложение на епидемиологичните проучвания за установяване на рискови фактори за заболяванията. Приложение на епидемиологичните методи за определяне ефективността на терапевтични и профилактични методи и средства. Показатели за измерване на абсолютен и относителен риск.
48. Епидемиология на болести на органите на кръвообращението (исхемична болест на сърцето и мозъчно-съдова болест). Епидемиология на злокачествени заболявания.
49. Профилактика – обхват, обект на въздействие, нива и стратегии.
50. Цели и задачи на социалната политика. Модели, форми и принципи на социалната сигурност. Социално осигуряване и подпомагане.
51. Здравни заведения – видове, дейности, организация. Лечебни заведения – видове, създаване. Планиране и разпределение на лечебните заведения - национална и областни здравни карти.
52. Първична и специализирана извънболнична медицинска помощ – принципи, функции, организация. Взаимоотношения с други нива на здравеопазвателната система.
53. Болнична помощ – видове болници, дейности, организация, управление, подходи за оценка на болничната дейност.
54. Спешна медицинска помощ – същност, обект, организация.
55. Професии в здравеопазването: лекар, лекар по дентална медицина, фармацевт, медицинска сестра и акушерка – специфика на образованието и дейностите / отговорностите.
56. Медицински записи – същност, видове, сравнителен анализ. Електронен медицински запис (ЕМЗ) – основни понятия, дефиниции, същност. Предимства и недостатъци на хартиения и електронния медицински запис.
57. Болнични информационни системи (БИС) – дефиниции, основни понятия, видове. Функционални изисквания към БИС. Архитектура на БИС. Примери на използвани в практиката БИС.
58. Системи за подпомагане на медицинската диагностика. Структура. Общи понятия, характеристики. Видове системи за подпомагане на медицинската диагностика.

IV. ОСНОВИ НА ПРАВОТО И МЕДИЦИНСКО ПРАВО

59. Правни субекти – физически лица. Правоспособност и дееспособност. Представителство. Понятие и същност на представителството. Видове представителство.
60. Договор. Понятие. Сключване на договора. Форма на договора. Изпълнение на договорите. Неизпълнение на договорите. Същност. Форми на неизпълнение. Последици.
61. Общи положения на търговските дружества. Понятие. Видове. Учредяване. Прекратяване.
62. Търговски сделки. Понятие и правна уредба. Сключване на търговски сделки. Форма на търговската сделка. Изпълнение на търговските сделки. Неизпълнение на търговските сделки.
63. Трудов договор. Понятие. Съдържание. Сключване. Форма. Видове трудови договори.
64. Гражданска отговорност на медицинските специалисти. Фактически състав. Отговорност на лечебното заведение за вреди, причинени на пациента.
65. Информирано съгласие. Понятие. Източници. Правна същност и значение на информираното съгласие. Условия за валидност на информираното съгласие. Преценка на дееспособността на пациента за вземане на съгласие. Отказ на пациента от лечение.
66. Медицинска тайна. Източници. Същност на понятието медицинска тайна. Лекарската тайна и третите лица.

Литература за държавния изпит на бакалаврите по здравен мениджмънт:

1. Александрова, С. *Медицинска етика*. Изд. център на МУ-Плевен, 2007
2. Благоев, В. *Маркетинг*. Изд.к. “ВЕККО”, София, 1998
3. Блекуел, Е. *Как да подготвим бизнес план. Практическо ръководство при писане на Европроекти*. Изд. “Кабри”, София, 2008.
4. *Болничен мениджмънт*. Под ред. на Л. Иванов и Ж. Големанова, изд. “Дийор Принт”, София, 2005, 350с.
5. Варела, Ж. Част III. *Понятия и техника при планирането на болничната дейност*. В: Авторски колектив. *Управление на болницата*. Изд. “Македония прес”, София, 1998.
6. Вачков Ст, и кол. *Въведение във финансите*, ИК Р.И.С., Варна. 2011
7. Веков Т. *Здравноосигурителни системи*. МУ-Плевен, 2011
8. Веков Т, Салчев П, Джамбазов С. *Добри практики за оценка на здравните технологии*, МУ-Плевен, 2016
9. Вълканова, М. *Медицинско право*, Варна, 2014
10. Владимирев, И. *Търговско право*, София, 2011
11. Генев, Г., Г. Тодоров, Ф. Филипова. *Теория на счетоводството*, ИК Стено. 2005
12. Гидънс, А. *Социология*, Изд. „Прозорец“, София, 2003
13. Гладилев, Ст., Евг. Делчева. *Икономика на здравеопазването*, изд. ”Princers”, 2009
14. Голева, П. *Търговско право*, София, 2009
15. Голева, П. *Отговорността на лекаря за вреди, причинени на пациента*, ИК „Труд и право”, София, 2004
16. Грънчарова, Г., А. Велкова, С. Александрова. *Социална медицина*. 3-то изд., Изд. Център на МУ-Плевен, 2009.
17. Давидов, Б. *Болнична икономика*, изд. ”Св.Кл.Охридски”, София, 2004
18. Делчева Е. *Управление на здравето осигуряване*, С., УНСС, 2006.
19. Димова, А. *Управление на качеството в болниците*, изд. «Стено», 2004
20. Димова, А., М. Попов, М. Рохова. *Здравната реформа в България: Анализ*. Институт Отворено общество, София, 2007, 343 с.
21. Донали, Дж. Х., Дж. Л. Гибсън, Дж. М. Иванчевич, *Основи на мениджмънта*, Изд. “Отворено общество”, София, 1997, 664 с.
22. Душанов И. *Обща теория на счетоводството*, изд. “Ромина,” 2008
23. Душанов, Ив., М. Димитров, *Курс по счетоводство на предприятието*. ИК «Ромина». 2011
24. Зиновиева, Д. *Медицинско право*, София, 2004
25. Зиновиева, Д. *Правен режим на лечебните заведения*, София, 2000
26. Зиновиева, Д. *Права на пациента*, София, 1998

27. Зиновиева, Д. *Правни и етични аспекти на донорството и трансплантацията*, София, 2003
28. Златанова Т, Петрова-Готова Ц. *Ръководство по финансов мениджмънт в здравеопазването*, ГорексПрес, С.2013
29. Йосифов, Н. *Трудово и осигурително право*, ВСУ „Черноризец Храбър”, 2011
30. Калайджиев, А. *Облигационно право – Обща част*, София, 2013
31. Каменов, Д. *Бизнес планиране*. Изд. “ОКОМ”, София, 2001.
32. Каменов, Д. *Фирмено планиране, прогнозиране и контролиране*. Изд. “ОКОМ”, София, 1999.
33. Кирилов К. *Маркетинг в здравеопазването*. Изд.к. “АРСО”, София, 2001.
34. Коева, С. М. *Въведение в микроикономиката*, Варна, Е-литера, 2010, 280 с.
35. Коева-Димитрова, Л., *Анализ на финансовото състояние на диагностично-консултативните центрове – методични и приложни аспекти*, ИК”Стено”, Варна, 2016 г.
36. Котлър, Ф. *Стратегически маркетинг за нестопанските организации*. ИК “Класика и стил”, София, 2005.
37. Котлър Ф. *Управление на маркетинга*. ИК “Класика и стил”, София, 2002.
38. Коцев, Цв., Т.Владимирова, Вл. Владимиров, Ст. Киров, Св. Герчева, Хр. Благойчева, Л. Найденов, *Публични финанси*, ИК Стено, 2008
39. Кътлип Ск., А. Сентър, Гл. Бруум. *Ефективен пбблик рилейшънс*, изд. Рой Комюникейшън, София, 1999
40. Мирчева, И. *Медицинска информатика- избрани теми*, МУ-Варна, 2006.
41. Мутафова, Е, Е.Атанасова, Л. Коева-Димитрова, *Икономика, организация и финансиране на лечебните заведения. Сборник от задачи*, Варна, МУ-Варна, 2008.
42. Павлова М, Л. Коева-Димитрова, *Управленско счетоводство в здравните организации*, ИК ”Стено”, Варна, 2004
43. Павлова, Ж. *Финансов мениджмънт в здравеопазването*. София, СИМЕЛ. 2011
44. Паунов, М., М. Паунова, Ал. Паунов, *Организационно поведение*, Изд.»Сиела», София, 2013
45. Попова, С. *Социална медицина*. Учебник за студенти от професионално направление «Здравни грижи», образователно-квалификационна степен «Бакалавър», Изд. Стено, 2010.
46. *Разходи, качество и резултати в здравеопазването*, под ред. М.Бергер и др., С., Инфофарма ЕООД, 2012, 280 с.
47. Райков, Здр., *Технологии и техники на публичната комуникация*, Изд. “Дармон”, С., 2001
48. Родригес, Х.Р. Част V. *Маркетинг на болничната дейност и представяне*. В: Авторски колектив. *Управление на болницата*. Изд. “Македония прес”, София, 1998.
49. Савов, В., *Основи на управлението*, УИ “Стопанство”, София, 1996, 309 с.
50. Славова, И. *Бизнес планиране*. Изд. “Сиела”, София, 2004.

51. *Социална медицина*. Под редакцията на Ст. Попова, Стено, 2011
52. Станчева, А., *Основи на управлението*, трето преработено и допълнено издание, ИК "СТЕНО", Варна, 2006, 396 с.
53. Тачева, В., *Бизнескомуникации в здравеопазването. Връзки с обществеността – лекционен курс*. CD Медицински университет, Варна, 2007
54. Тодоров, В., В. Георгиев, Н. Бакалов, З. Михайлова, *Счетоводство на предприятието*, ИК "Стено", 2005
55. Тулчински, Т., Е. Варавикова. *Ново обществено здравеопазване*, Изд. „Лотос 23”, 2004
56. Христов, С., *Основи на управлението*, Унив. Изд. "Икономически университет - Варна", 1997, 500 с.
57. Шопов, Д. и колектив, *Как да управляваме човешките ресурси + CD*, ИК "Труд и право", София, 2013
58. Blank, R. H., V. Bureau. *Comparative Health Policy*. Palgrave, 2004.
59. Drummond, M et all. *Methods for Economic Evaluation of Health Care Programmes*, Oxford Medical Publication, 1993.
60. Getzen, Th. *Health Economics Fundamentals and Flow of Funds*. John Wiley & Sons, 2004.
61. Gray, J.A. Muir. *Evidence-Based Healthcare.*, Churchill Livingstone, 2001
62. Gregson, N, et al., *Pricing Medicines: Theory and Practice, Challenges and Opportunities*. *Nature*, Vol. 4, February, 2005
63. Grossman, M. "On the Concept of Health Capital and the Demand for Health". *Journal of Political Economy*, 1972, 80(2), 223-255
64. Kernick D. *Getting Health Economics into Practice*. Radcliffe Medical Press, 2002
65. Jacobs, P., J. Rapoport. *The Economics of Health and Medical Care*. Jones and Bartlett Publishers, 2004.
66. McPake, B., L. Kumaranayake, L., C. Normand. *Health Economics: Alternative Perspectives*. Routledge, 2002
67. McPake, B., L. Kumaranayake, C. Normand. *Health Economics: International Perspective*. L. , Routledge, 2002
68. Santerre, R. E., S. P. Neun. *Health Economics: Theories, Insights, and Industry Studies*. Thomson, 2007
69. Zelman W.N., McCue M.J., Millikan A.R., Glick N.D. *Financial management of health care organisations: an introduction to fundamental tools, concepts, and applications*, Oxford, UK: Blackwell Publishers, Inc. 2003